

آسایش در پناه معماری همساز با اقلیم بر مبنای شاخص اوانز و ترجونگ (مطالعه موردی: بندر جاسک)

مختار کرمی^۱، حمیده شادی پور^۲

^۱ استادیار، اقلیم شناسی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزواری

m.karami.08@yahoo.co.uk

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد، اقلیم شناسی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزواری

h.shadipour94@gmail.com

چکیده

راحتی انسان، هیچ اقلیمی را نمیتوان کاملاً مطلوب یا نامطلوب فرض کرد. در واقع هیچ اقلیمی استاندارد و هیچ انسان استاندارد وجود ندارد. بنابراین آسایش هم در یک منطقه صد در صد ثابت نمیتواند باشد و برای افراد بر حسب سن، سلامت، فعالیت بدنی، نژاد و همچنین بر اساس فصلهای مختلف سال و خو گرفتن افراد به محیط به طور نسبی تغییر میکند (محمدی، ۱۳۸۶، ۱۸۶). امروزه مطالعات بیوکلیمایی انسان، پایه و اساس بسیاری از برنامه ریزیهای عمرانی_ ناحیه ای قرار گرفته است.

پیشینه تحقیق

«دیوید مورلون و همکاران (۲۰۰۴)» اطلس زیست اقلیمی انسانی مکزیک را با استفاده از اطلاعات و آمار ایستگاههای اقلیم شناسی سراسر مکزیک در دوره آماری (۱۹۹۱-۱۹۸۰) مورد مطالعه قرار داده اند. اساس تعریف و تعیین آسایش در این مطالعه پیشنهادی توسط آلمیز به همراه چارت زیست اقلیمی اولگی و دباگرام گیونی برای کنترل زیست اقلیم داخل ساختمان بوده است. در ایران نیز طبقه بندی آب و هوایی توسط محمد حسن گنجی در سال ۱۳۳۴ انجام گردید. که احمد حسین عدل (۱۳۳۹) تغییراتی در نقشه تقسیمات اقلیمی گنجی داده و به عنوان نقشه بیو کلیماتیک ایران آن را به ثبت رسانیده است.

کسمایی (۱۳۶۳) برای تهیه ی جدول بیوکلیمای ساختمانی از روش گیونی استفاده کرده و رامشت (۱۳۶۷) در مقاله ایی با عنوان انسان و تغییرات اقلیمی نقش آب و هوا را در تندرستی انسان بررسی کرده است.

کاویانی نیز از سال ۱۳۷۱ با استفاده از روش ترجونگ ایران را از نظر زیست اقلیمی تقسیم بندی نموده و ضریب راحتی را برای شهرهای جنوبی دریای خزر بدست آورد. علیجانی نیز در کتاب آب و هوای ایران به بررسی عوامل بیرونی و محلی موثر بر اقلیم ایران پرداخته است. در مباحثی از این تحقیق به رابطه بین پارامترهای اقلیمی با شرایط زیستی ایران اشاره شده است.

ارزیابی شرایط زیست اقلیمی امروزه به عنوان ابزاری کارآمد در دست برنامه ریزان در مناطق مختلف به حساب می آید. راحتی و سلامت انسان در محیط طبیعی، رابطه مستقیمی با موقعیت اقلیمی از قبیل: دما، رطوبت نسبی، باد و ساعات آفتابی دارد. دما و رطوبت نسبی یک منطقه شاخصی برای بررسی آسایش و راحتی انسان معرفی شده است. در این پژوهش آسایش یا عدم آسایش انسان بر اساس مدلها و شاخصهای زیست اقلیمی اوانز و ترجونگ با استفاده از اطلاعات آماری ایستگاه سینوپتیک شهرستان جاسک طی سالهای ۱۹۶۸ تا ۲۰۱۰ ارزیابی و تعیین شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که بندر جاسک در طول سال از نظر بیو کلیمایی، از شرایط فوق العاده داغ تا خنک در ماههای مختلف برخوردار است. با توجه به بررسی شرایط اقلیمی این منطقه، میتوان در بسیاری از برنامه ریزیهای عمرانی و گردشگری مراحل رشد و شکوفایی منطقه را با سرعت بیشتری طی کرد.

واژه های کلیدی

دما، رطوبت، اوانز، ترجونگ، جاسک

مقدمه

برخورداری از یک شرایط زیستی راحت و بدون تنش در محیط زندگی و فعالیت، آرزوی هر انسانی است. (لشکری، ۱۳۸۳، ۳۵) راحتی و سلامتی انسان بیش از هر عاملی، تحت تأثیر وضعیت هوا و شرایط اقلیمی است (هوشور، ۱۳۶۵). از بین تمام عناصر اقلیمی، چهار عنصر درجه حرارت، رطوبت، تابش و باد، بیشترین تأثیر را بر بدن انسان دارند. گردش خون، تنفس و همچنین عملکرد سیستمهای عصبی تا حد زیادی تحت تأثیر این عوامل محیطی است. آسایش یعنی راحتی و استراحت یک موجود که در برابر تهاجمهای خارجی با آن مقابله میکند (خالدی، ۱۳۷۴، ۲۴۷). آسایش زیست اقلیمی (بیوکلیماتیک) انسانی به تعادل حرارتی بدن انسان با محیط پیرامون وابسته است.

طیفی از درجه حرارت هایی که میزان رضایت بخشی در آن صورت گیرد، منطقه آسایش انسان نامیده میشود. از نظر فعالیت بدنی و